LOUIS MAUVAIS

PASTORAČNÍ RESTRUKTURALIZACE VE FRANCII

PŘÍKLAD Z DIECÉZE BESANÇON

Louis Mauvais, "Pastorale Neustrukturierungen in Frankreich: Das Beispiel der Erzdiözese Besançon," *Theologisch-praktische Quartalschrift* 2 (1999) 163-170. Překlad z francouzštiny do němčiny Klaudia Freimuth a Markus Lehner; překlad z němčiny do češtiny Petr Hruška.

PRACOVÍ TEXT – NENÍ URČENO PRO KOMERNČÍ VYUŽITÍ

Předmluva 1
Cesta 1
Utvářet církev novým způsobem 2
Znovuoživit farní obce 2
Změnit způsob myšlení 2
Vzbudit zájem a konzultovat 3
Dát k dispozici prostředky 3
Koncept 3
Analýza a reflexe 4
Perspektivy 4
Uvedení do praxe 5

PŘEDMLUVA

Jestliže se nějaká diecéze chystá k široké diskusi o své pastorační struktuře, může být velkým pokušením prostě okopírovat nějaký model, který se osvědčil v jiných diecézích. Takovýto přístup se však nutně musí prokázat jako krátkozraký. Za prvé podmínky v každé diecézi jsou tak jedinečné, že hledání podoby pastorace musí vždy být založeno především na jejich pečlivém zkoumání. A snad ještě důležitější je druhá věc. Jakýkoli pastorační model, který má mít naději na dlouhodobou funkčnost a přijatelnost pro většinu zúčastněných, by měl být výsledkem delšího procesu společných konzultací, osobních rozhovorů a duchovního rozlišování. Níže uvedený článek generálního vikáře diecéze Besançon zde proto není předkládán jako „návod k upotřebení", ale jako prostředek k rozšíření pohledu pro vlastní hledání. Jeho jedinečný přínos pak může být právě v důrazu na prvotnost procesu a cesty. Procesu dlouhodobé komunikace, spolupráce a prohlubování společenství všech možných skupin v diecézi. Procesu, který je kvalitně připraven a strukturálně podporován, takže je velká naděje, že jeho výsledek bude odpovídající. A v neposlední řadě procesu, který je mnohem širší a hlubší než jen otázka nového rozhraničení farností a přeskupení farářů. Procesu, který je součástí naší společné i osobní cesty obrácení.

CESTA

V případě restrukturalizace pastorace v diecézi Besançon, jež byla úředně vyhlášena v červenci r. 1997, nejde o nějakou zvláštní cestu jednotlivé diecéze ani o prosté administrativní opatření. Ve Francii v současnosti podobný proces ukončilo již 25 diecézí a dalších 44 se ještě nachází uprostřed této pastorační restrukturalizace. Z toho jasně vysvítají reálné a naléhavé pastorační potřeby celé francouzské církve, i když každá diecéze byla s důrazem vedena k tomu, aby nalezla svoji vlastní cestu a do života uvedla svá vlastní specifická opatření.

V naší diecézi je to již více jak deset let, co jsme učinili některé konkrétní synodální kroky (i když u nás neproběhla žádná synoda ve vlastním formálním slova smyslu). Jeden z důsledků, které z těchto kroků vyplynuly, byla pastorační restrukturalizace farních obcí.

Východiskem byla snaha prověřit, zda naše diecézní církev 25 let po skončení II. vatikánského koncilu, který měl vést církev k „aggiornamentu", je stále ještě věrná vůdčím liniím této veliké události. Čtyři roky před tímto jubilejním rokem 1990 u nás probíhaly různé diecézní aktivity pod

souhrnným názvem „Horizont 90“: Široce pojatý dotazník k hlavním problémům církve, podrobná informace o důležitých ideách Koncilu, 21 pracovních skupin zaměřených na důležitá témata a konečně rok přímé spirituální přípravy aktivovalo kolem 10.000 osob. Toto vše vyústilo 10. června 1990 do velkého setkání na diecézní rovině, kterého se zúčastnilo 20.000 osob, aby zde společně mohlo vzdát díky a najít nutný elán k vytváření budoucnosti naší diecézní církve.

Vedoucí pracovní skupina této akce složená ze sekretariátů kněžské rady, diecézní rady řeholníků a pastorační rady diecéze mohla ze všech úvah „vypreparovat“ sedm důležitých orientačních linií, které měly určovat život naší místní církve v nadcházejících letech. Jednou z těchto linií byla i restrukturalizace farní pastorace.

Práce tedy začala! Především muselo být definováno, v jakém duchu se má tento úmysl uskutečňovat. Následně bylo třeba určit konkrétní kroky a pak v dalším průběhu postupně odhadnout, jaké důsledky by to vše mělo pro život křesťanských obcí, pro kněžský úřad a pro podíl laiků na církevním životě. Nakonec bylo třeba objasnit, jaká opatření budou tyto změny vyžadovat od vedení diecéze, od biskupa a od jeho sboru poradců. Od počátku, tedy od r. 1990, si ti, kteří měli za úkol do praxe uvést orientační linie projektu „Horizont 90“, uvědomovali více problémových okruhů (zde je třeba ještě jednou připomenout, že tato snaha o pastorační restrukturalizaci byla oficiálně potvrzena teprve v r. 1997).

UTVÁŘET CÍRKEV NOVÝM ZPŮSOBEM

Při pastorační restrukturalizaci nejde jen o nové rozhraničení děkanátů a farností. To by mělo být pouze prostředkem k tomu, aby církev zůstala věrná svému poslání ve světě, který se od doby zřízení dosavadního farního systému dalekosáhle změnil a rozvinul. Tento systém vznikl z velké části v minulém století, a to za tím účelem, aby bylo možné co nejlépe naplňovat poslání církve. A tak v konečném efektu jde o to, abychom ve změněném světě i církev utvářeli novým způsobem. Křesťanským obcím, které příliš často krouží jen kolem sebe samotných, se musí podařit živějším a dynamičtějším způsobem naplňovat jim svěřené poslání: vydávat svědectví o Vzkříšeném uprostřed sekularizovaného světa, kde víra nepředstavuje bezpodmínečně tu nejprvotnější starost našich současníků.

ZNOVUOŽIVIT FARNÍ OBCE

Klesající počet kněží a řeholníků, kteří doposud ve všem podstatném zajišťovali apoštolské poslání, byl jistě oním faktorem, který způsobil počátek nového uvědomění si nutnosti pastorační restrukturalizace. Hlavní problém však spočíval jinde. Pokud by nenastala nějaká změna, existovalo by zítra ještě dostatek živých křesťanských obcí, které by byly svědky onoho radostného poselství, jehož předání následující generaci je posláním každé generace předcházející? Jinak řečeno: Jak by bylo možné vytvořit nejlepší podmínky pro podstatné funkce tohoto zprostředkovávání víry, ať už se to týká katechetické služby, zvěstování víry mládeži (která je díky nevíře ve svém okolí velmi znejistěna), přítomnosti církve při řešení velkých problémů naší společnosti jako je rostoucí chudoba a vytěsňování slabých, schopnosti často již jen rudimentárně existujících obcí slavit dynamiku Kristovy smrti a jeho vzkříšení a mnoha dalších prvků, které by mohly přispět k tomu, aby církev mohla stále lépe naplňovat své misionářské poslání? Lidé zodpovědní za popisovaný proces se od počátku snažili nenechat se rozptylovat akutními problémy, nýbrž vidět to podstatné.

ZMĚNIT ZPŮSOB MYŠLENÍ

V tomto smyslu, ale i za účelem konkretizace hlavní myšlenky určující všeobecnou orientaci celého projektu, jsme měli v úmyslu toto diecézní „aggiornamento“ doprovázet spíše jako spirituální zkušenost než jako čistě strukturální a institucionální reorganizaci. Náš biskup na konci tohoto procesu napsal: *„Ti, kteří odvedli tuto náročnou práci, potřebovali velkou dávku trpělivosti a vytrvalosti... To, co by mohlo být jednoduchým administrativním úkonem, bylo ve skutečnosti velmi prostou a velmi konkrétní cestou obrácení.“* Nadpis jeho centrálního článku v diecézním bulletinu, kterým oficiálně potvrdil zřízení nových farních obcí, zněl: *„Pozor, nebezpečí: Restrukturalizace“*. K tomu připojil: *„Změnit strukturu*

farních obcí, zřídit nové pastorační celky samo o sobě nestačí k tomu, aby se zlepšil křesťanský život. Bylo by to dokonce nebezpečné, jestliže by věřící nebyli připraveni kriticky zkoumat své názory a měnit své zvyklosti."

Aby bylo tohoto cíle dosaženo, byly věřícím již od počátku procesu restrukturalizace nabízeny *spirituální dny*. To jim mělo pomoci vědomě žít duchovní dimenzi tohoto procesu a výzvu ke změně svých zvyklostí. Na základě stejného uvažování byly v r. 1996 diecézí stanoveny dvě zásady, podle kterých se má orientovat veškerá pastorační činnost až do Svatého roku 2000:

- *zakořenění v Bohu,* spolu s celou řadou návrhů pro slavení svátostí a pro modlitbu, s připojenými pracovními listy pro skupinovou práci atd.
- *zakořenění v solidaritě:* cílem nebylo vytvořit nové struktury pro pomáhající blízkost vůči chudým, nýbrž změnit duchovní postoj křesťanských obcí tak, aby se tato dimenze stala nedílnou součástí křesťanského života.

VZBUDIT ZÁJEM A KONZULTOVAT

Za velmi důležité jsme pokládali poskytnout lidem vše zahrnující informaci, aby se diecéze, a to především ti, kteří budou na restrukturalizaci spolupracovat, stali citlivějšími pro všechny související procesy. Za tímto účelem položil biskup důraz na to, aby se při těchto spirituálních dnech setkal se všemi kněžími, aby je informoval, ale také, aby se zeptal na jejich mínění a aby shromáždil jejich podněty.

DÁT K DISPOZICI PROSTŘEDKY

Konečně bylo jasné, že aby mohly všechny tyto procesy proběhnout, musely být také dány k dispozici příslušné nutné prostředky. Jeden kněz, bývalý biskupský vikář s dobrým vhledem do pastorace, byl na pět let uvolněn zvlášť k doprovázení tohoto procesu. Jemu byl k ruce další kněz (pověřený farní správou), aby mu pomohl při plnění tohoto úkolu.

Toto jsou některé z prvků, které rozhodujícím způsobem doprovázely činnost lidí zodpovědných za tento proces, aby restrukturalizace byla v první řadě evangelizací a teprve ve druhé linii reformou pastoračních struktur.

KONCEPT

Na tomto místě je nutné vložit krátkou charakteristiku naší diecéze, protože lidská a křesťanská fyziognomie diecéze samozřejmě také určovala způsob provádění pastorační restrukturalizace. Ačkoliv je naše diecéze z geografického hlediska značně rozsáhlá (téměř 10.000 km^2), je relativně málo osídlena (553.000 obyvatel, z toho většina žije na venkově). Její součástí je jedno významné město (Besançon) a několik měst střední velikosti. Dříve byla rozdělena na 10 pastoračních zón, 36 děkanátů a 771 farností (s počtem obyvatel mezi 20.000 a 15). Některé z těchto farností byly již mnoho let přičleněny k jiným. Počet kněží byl ještě relativně vysoký (přibližně 350 ještě pastoračně aktivních, ovšem s průměrným věkem 69 let). Tito kněží dostávali přiděleno stále víc a více zodpovědnosti (za tři, čtyři, deset farností), aniž by se tím kvůli tomu změnil způsob jejich kněžské existence.

V průběhu minulých let byla pastorační zodpovědnost přenesena na pastorační týmy laiků (tzv. *„animační skupiny"*; „équipes animatrices") pod vedením jednoho kněze jakožto moderátora (podle can. 517 par. 2 CIC). Zkušenost s tímto řešením ukázala, že jsou možné i jiné formy, jak žít křesťanskou obec a kněžskou službu.

Za této situace začala vlastní práce, aniž by již a priori byly jasné všechny z toho vyplývající důsledky. Jediné úkoly, které si lidé zodpovědní za tento proces zadali, byly: „Utvářet církev novým způsobem" a „lépe dostát poslání zvěstovat radostnou zvěst". Cesta k těmto cílům byla založena na více vždy zpětně zhodnotitelných krocích; pravidelně bylo prováděno vyhodnocení, aby bylo možno reflektovat již vykonané kroky a určit průběh následujících etap.

ANALÝZA A REFLEXE

Oba první roky byly věnovány pozorování, reflexi, informování a konzultacím - a to nejen s věřícími, nýbrž s mnoha dalšími lidmi angažovanými v sociální, politické nebo hospodářské oblasti, o kterých jsme se domnívali, že budou ochotni své schopnosti a znalosti lidských a církevních problémů dát k dispozici.

Ve farních obcích byl zpracován první dotazník. Výsledky byly konfrontovány s údaji o lidských, geografických a ekonomických skutečnostech, které byly získány z jiných zdrojů. Na této bázi se mohla vyvinout první představa o tom, jakým směrem se má pastorační restrukturalizace ubírat. Na konci prvního roku se vykrystalizovaly dvě rozhodující premisy, aniž by byly jasné konkrétní modality:

- *Koordinace:* Přeskupení starých farností bylo ospravedlnitelné jen tehdy, jestliže by silným a živým křesťanským obcím pomohlo zajistit podstatné funkce církevního života. V tomto ohledu vyvstávaly mnohé otázky: Jak se může úspěšně rozvíjet církevní život za situace, kdy jsou nedělní shromáždění navštěvována jen velmi řídce? Jak lze mladým lidem umožnit žít jejich víru uprostřed přestárlých obcí? Jak lze zajistit službu solidarity s nejchudšími v často příliš úzkém rámci starých farních obcí? atd. Bylo třeba, aby byla pozornost zaměřena na spolupůsobení všech živých sil církve, aby se tak církev stala dynamičtější a atraktivnější.
- *Dosažitelnost:* „Přeskupení" farností (tomuto termínu jsme se vždy vyhýbali!) nemělo oslabit a ochromit bezprostřední okolí. Měly být uznány základní pastorační funkce důležité pro celé životní období člověka, jako např. návštěvy nemocných či pozornost vůči těm, kdo nejsou v živém kontaktu s církví, aby alespoň věděli, na koho se mají obrátit v případě křtu, svatby nebo pohřbu. Dosažitelné církevní struktury musely tedy v každém případě zůstat zachovány: z této zásady také povstala idea farního kontaktního místa („realis paroissial") v každé vesnici nebo uprostřed skupiny sousedících vesnic.

Druhý rok (1992 - 1993), a toto období bylo bezesporu tím nejvíc rozhodujícím, měla být dána možnost věřícím, aby se vyjádřili. V celé diecézi byla organizována setkání otevřená všem, kteří se zajímali o život církve a o její budoucnost. Klíčové otázky zněly:

- Jak může církev v dnešním kontextu nejlépe naplňovat své poslání?
- Které formy přeskupení farností jsou vzhledem ke společenskému a církevnímu vývoji nutné k tomu, aby živé obce mohly být zvěstovatelkami víry?

Je lehké si představit, že z toho vznikl ohromný propletenec různých protikladných představ. Pastoračně aktivní skupiny v církvi velmi dobře pochopily nutnost změnit tvář křesťanských obcí. Jiní, kteří byli fixováni spíše jen na různé náboženské služby, které má církev podle nich zajišťovat, se vůči možné změně stavěli mnohem zdrženlivěji. Jedno je jisté: Jestliže se územní restrukturalizace měla stát šancí pro lepší zvěstování evangelia, a ne pouhou správní reformou, bylo nutné dát věřícím slovo a podnítit formaci jejich vědomí.

PERSPEKTIVY

Teprve na konci těchto dvou let přemýšlení a interních porad došli ti, kteří nesli zodpovědnost za tento proces, k prvním konkrétním ideám pastorační restrukturalizace diecéze.

- Založení *„pastoračních celků"* („unités pastorales"), které by se měly stát novými farnostmi. Takovýmito 66 pastoračními celky mělo být nahrazeno 771 existujících farních obcí. Je třeba si všimnout toho, že tyto pastorační celky jsou zde nakonec velmi dobře ztotožnitelné s farnostmi v církevně-právním smyslu, ačkoliv jsme až doposud tyto dva pojmy ztotožňovat nechtěli. To mělo věřícím poskytnout čas k tomu, aby svoji dosavadní představu o farnosti mohli změnit. Právě tak mělo 13 nových děkanátů nahradit 36 stávajících.
- Jmenování *„koordinačních pastoračních týmů"* („équipes de coordination pastorale"). Tyto týmy, které se skládají průměrně ze sedmi osob, byly pověřeny pastorací nových farností. Vedením každého z těchto týmů je pověřen vždy jeden kněz, kterému v církevně-právním smyslu přísluší titul a funkce faráře. K tomu přistupují další kněží, kteří jsou přítomni v pastoračním celku, ale již ne jakožto faráři, a alespoň čtyři další členové týmu jsou „angažovaní věřící". Tyto týmy

obdržely zodpovědnost za církevní život v nových pastoračních celcích. Pověřovací listina jasně stanoví, že zde nejde jen o nadšené dobrovolníky, nýbrž o jmenované a poslané spolupracovníky. Již označení „koordinační pastorační tým" objasňuje základní ideu jeho poslání: vytvářet společenství a zajišťovat jednotu církevního poslání, a to společně s bývalými, na jistou autonomii navyklými farnostmi.

- *„Pastorační rada"* („conseil pastoral") společná pro jeden pastorační celek měla postupně nahradit staré doposud existující jednotlivé pastorační rady původních farností. Mělo se při tom dát pozor na zachování funkce dosažitelnosti, o které byla řeč výše: To vyžadovalo velkou dávku jemného taktu a citlivosti, trpělivosti a pastorační šikovnosti.
- Za účelem poskytnutí impulsů dynamice církevního života se ukázala jako nutná *„děkanátní rada"*. Tyto rady ještě nejsou zřízeny všude, avšak tam, kde existují, jsou důležitými prvky znovuoživení diecéze.
- Zřízení jedné *„ekonomické rady"* („conseil économique") v každém pastoračním celku. To pro osoby zodpovědné za popisovaný proces nebylo jen nějakým okrajovým aspektem restrukturalizace, který by tak jako tak většina věřících uvítala. Jestliže se začne mluvit o spojení majetku farností (přičemž mnohé z nich jsou na něj velmi vázány), přiblíží se člověk ve skutečnosti velmi rychle vlastnímu smyslu společenství víry, větší vizi církevního poslání a hlubšímu pastoračnímu (a nejen hospodářskému) pochopení významu církevního majetku. Jmenování jedné ženy za diecézní ekonomku v tomto smyslu započalo velmi pozitivní vývoj.

Toto jsou velké architektonické linie, které se krok za krokem krystalizovaly na základě konkrétní zkušenosti a reflexí. Nyní jsme museli být konfrontováni s pastorační realitou diecéze. Překvapením a těžkostem jsme se při tom nevyhnuli.

UVEDENÍ DO PRAXE

Vlastní uskutečňování této restrukturalizace postupovalo takovým tempem, jakým mohly být vytvářeny nové pastorační celky (některé korektury následovaly tu a tam po konzultaci s věřícími), se kterými byly zároveň jmenovány koordinující pastorační týmy, které se hned také ujaly své služby. Teprve v r. 1997, potom co si biskup vyžádal dobrozdání kněžské rady, oficiálně potvrdil tuto novou strukturu diecéze. Aby bylo možné radit se o všech vzniklých otázkách vyvolaných restrukturalizací a pokusit se řešit problémy spolu s těmi, kteří se aktivně podíleli na konkrétním provádění celého procesu, inicioval každoměsíční setkání 13 nových děkanů se svým sborem poradců.

Mnohé otázky, které zůstaly otevřené, i nadále volají po tom, aby jim byla věnována pozornost a pracovní nasazení příslušných zodpovědných lidí. Mohu zde poukázat jen na některé z těch nejdůležitějších a nejpalčivějších:

- *Udržet kurs ve směru k misionářské dimenzi restrukturalizace.* Je zjevné, že v myšlení mnohých lidí strukturální aspekt zatlačil tuto základní vizi celého procesu do pozadí. To se týká jak kněží, tak i celé koordinující pastorační týmy. Ty jsou neustále konfrontovány s naléhavými otázkami, jako např. zajištění katecheze dětí, organizace nedělních shromáždění, slavení svátostí (křty, biřmování, svatby...). To se pak někdy děje na úkor koncentrace na zásadní úvahy o lidských okolnostech, které nutně ovlivňují poslání církve. Tváří v tvář naléhavosti těchto úkolů je to nevyhnutelné. Jestliže se však chceme vyhnout tomu, co by se mohlo nazvat „nebezpečím struktur", vyžaduje to stálou bdělost. Proto je obzvlášť důležité - někdy i proti proudu všedních starostí - se pevně držet obou „silových čar", které mají vést naši diecézní církev do roku 2000: zakořenění v trojjediném Bohu a zakořenění v životě lidí.
- *Reakce věřících byly různé.* Ti, kteří se angažovaněji účastní církevního života a lépe si jsou vědomi, co stojí v sázce v následujících letech, jsou se způsobem, jakým je restrukturalizace prováděna, spokojeni a profitují z jeho předností. Na druhé straně věřící, jejichž postoj k víře je spíše „konzumující", naopak někdy trpí tím, že jim již nejsou k dispozici všechny „duchovní služby", na které byli doposud zvyklí. To vyvolává rozmíšky, neporozumění a napětí, které musí být řešeny vždy podle konkrétní situace. Abych ilustroval tento typ potíží, uvedu jeden příklad: Jak je možné věřícím ještě srozumitelně vyložit nedělní povinnost, jestliže se mše svatá slavní 10

nebo 15 kilometrů od jejich bydliště? Vždyť oni by na mši šli, jestliže by byla slavena v jejich vesnici, avšak skutečně již nevidí nutnost „žít církev“ za cenu nějakého takto náročného dojíždění.

- *Otázka podoby kněžské služby se ukazuje jako palčivý a někdy bolestný bod.* Při 66 pastoračních celcích nemůže existovat více než 66 farářů v církevně-právním smyslu. Jaké úřady pak zastávají ostatní kněží? V době oficiálního potvrzení pastorační restrukturalizace (r. 1997) byl v osobním rozhovoru s každým knězem stanoven jeho budoucí status: „vedoucí“ kněz (farář) uvnitř koordinujícího pastoračního týmu; „spolupracující“ kněz (pojmu „farní vikář“, tj. náš „kaplan“, jsme se chtěli vyhnout, abychom nevyvolávali ony spíše negativní obrazy minulosti), tedy všeobecně člen koordinujícího pastoračního týmu; kněz „ve službě pastoračního celku“ s převzetím nějakého speciálního úkolu; kněz „na odpočinku“, který však má být k dispozici pastoračnímu celku pro určité úkoly.

To vše se zdá v teorii velmi jednoduché. V praxi je to však o to obtížnější, protože mnozí se teprve musí učit, že - aniž by zastávali službu faráře v jim důvěrném smyslu - zůstávají plnohodnotnými kněžími. Kněží, kteří se stali vedoucími farních celků, se musí teprve učit, být celým srdcem pastýři ve zcela nové podobě své služby, musí se učit jim svěřenou službu žít jinak, než to činili doposud. Nejdůležitější je zde žít kněžské bratrství nezávisle na statutu každého jednotlivce.

- Koordinační pastorační týmy potřebují v teologickém, pastoračním a spirituálním ohledu velmi pozorné doprovázení. Zde je třeba zohlednit především dva prvky:

Za prvé se zde naskýtá otázka, jak je ve spirituálním ohledu třeba utvářet onen přechod od dobrovolné služby ke spolupráci ve formě církevního povolání (zaměstnání v církvi). Bezpochyby se zde uskutečňuje změna perspektivy. To se ukazuje v rozdílu mezi posláním koordinačního pastoračního týmu, který je jmenován biskupem, a pastorační radou farnosti, jejíž členové jsou voleni farní obcí.

Za druhé je třeba vyjasnit, jak tyto lidi vést od zodpovědnosti za nějakou dílčí oblast (katecheze, liturgie, péče o chudé...) ke globální zodpovědnosti za církevní život v jeho celku v konkrétní pastorační oblasti. Povolání ke zodpovědnosti, které má velmi blízko k bezprostřední zodpovědnosti za pastorační, samozřejmě volá po určitých přizpůsobeních. Komise pro stálou formaci již tři roky navrhuje, aby byl tento bod reflektován. V následujících letech se uskuteční zintenzívnění těchto psychologicky a spirituálně nezbytných snah.

- Různá hnutí (např. „katolická akce“) a střediska specializovaná na kategoriální pastoraci na úrovni diecéze se na koncepci a realizaci této pastorační restrukturalizace dostatečně nepodílí. Proto probíhá nové ocenění hodnoty jejich místa a jejich nezbytné funkce v pastoraci. To má umožnit lepší rovnováhu mezi územní dimenzí pastorace a pastorační dimenzí, která má oživovat dynamiku církve, jež přesahuje jednotlivé farnosti.
- Město Besançon doposud do této pastorační restrukturalizace zapojeno nebylo. Speciální problémy městského prostředí nás přiměly k tomu, že všeobecné schéma restrukturalizace, které bylo šito na míru především pro venkovské a rozlehlé oblasti, zde nepoužijeme. Pro město Besançon musí být tedy ještě zpracována vhodná pastorační struktura. Dali jsme si tři roky na to, aby mohla být učiněna přiměřená rozhodnutí pro tuto zvláštní situaci.

To je tedy současný stav věcí. Na mnoho otázek jsme již našli odpověď. Ještě více jich však naopak volá po tom, abychom opustili perspektivu a priori předem určených pastoračních plánů. Nejdůležitějším základním postojem - pro celek věřících diecéze, právě tak jako pro lidi za diecézi zodpovědné - je otevřenost Duchu svatému, který nás může překvapit a který, jak jsme všichni přesvědčeni, vede církev neprobádatelnými cestami.